

Επαγγελματικό Ταμείο; - Όχι ευχαριστώ...

Τι σημαίνει επαγγελματικό ταμείο και ποιές θα είναι οι επιπτώσεις του στο ΤΣΜΕΔΕ και στους εργαζόμενους μηχανικούς

Πως προέκυψε αυτή η συζήτηση...

Σε πρόσφατο πολυνομοσχέδιο που ψηφίστηκε Ν.4281/2014, προκειμένου η κυβέρνηση να λάβει το «πράσινο φως» για την εκταμίευση μίας ακόμα δόσης του 1 δισ. ευρώ, «πέρασε» -κυριολεκτικά την τελερταία στιγμή- διάταξη που προβλέπει την ένταξη στο Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης (ΕΤΕΑ), των Ταμείων των μηχανικών, δικηγόρων, μερίδας δημοσιογράφων, αρτοποιών, συμβολαιογράφων, εργαζομένων στα πρατήρια υγρών καυσίμων, ναυτικών πρακτόρων και όσων άλλων ελεύθερων επαγγελματιών είχαν μέχρι σήμερα μείνει εκτός, **για το σκέλος της επικούρησης**. Ωστόσο -κι αυτό είναι κρίσιμο- τους δίνει χρονικό περιθώριο 12 μηνών, ώστε αν θέλουν, να μετατραπούν σε επαγγελματικά και έτσι να "αποφύγουν" το ΕΤΕΑ έως τον Ιούλιο του 2015. Δίνει στα ταμεία τη δυνατότητα μέχρι τις 30 Ιουνίου του 2015, **στις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις των συγκεκριμένων κλάδων** (το ΤΕΕ στην περίπτωση μας) να αποφασίσουν, **μετά την εκπόνηση αναλογιστικής μελέτης**, τη μετατροπή των ταμείων τους σε επαγγελματικά, Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου. Αλλιώς, οδηγούνται στο Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και εκ των πραγμάτων θα ακολουθούν τις περικοπές που θα αποφασίζονται ανά τρίμηνο, με βάση τη **ρήτρα μηδενικού ελλείμματος, δηλαδή την αυτόματη περικοπή συντάξεων - αύξηση εισφορών**, ώστε να μην παρουσιάζουν αναλογιστικό έλλειμα.

Ήδη η ΔΕ του ΤΣΜΕΔΕ από το Σεπτέμβριο αποφάσισε την ανάθεση σε αναλογιστή την εκπόνηση αναλογιστικής μελέτης για να εξετάσει με προφανή πρόθεση να διερευνήσει αυτό το ενδεχόμενο. Αντίστοιχα η Α/ΤΕΕ έχει συγκροτήσει επιτροπή για το ασφαλιστικό η οποία μέχρι στιγμής κυρίως έχει ασχοληθεί με το θέμα αυτό. Επιπρόσθετα η 4η Τεχνική Αναφορά για το ΤΣΜΕΔΕ εξετάζει το θέμα (προφανώς κατόπιν σχετικής εντολής του ΤΕΕ), από τις παρατάξεις ξεκάθαρα υπέρ έχει τοποθετηθεί η ΔΚΜ ενώ σε αντίστοιχη κατεύθυνση κινείται και η πρωτοβουλία Μάχιμοι Μηχανικοί.

Ο νόμος 3029/2002 (άρθρο 7) προσάρμοσε την ελληνική νομοθεσία στην **ευρωπαϊκή οδηγία 41/2003** και έδωσε τη δυνατότητα για την ίδρυση Ταμείων Επαγγελματικής Ασφάλισης (ΤΕΑ) στην Ελλάδα. **Δεν υπάρχουν δηλαδή γενικώς επαγγελματικά ταμεία, αλλά ταμεία τα οποία δημιουργούνται αποκλειστικά τηρώντας τις προϋποθέσεις του συγκεκριμένου νόμου.**

Τα ΤΕΑ μπορούν να ιδρύονται **σε προαιρετική βάση** ύστερα από πρωτοβουλία των εργαζομένων ή των εργοδοτών ή ύστερα από κοινού συμφωνία των εργαζομένων και των εργοδοτών ή των αυτατελώς απασχολούμενων κτλ.

Λειτουργούν ως **νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου** -μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα- και καλύπτουν διάφορους κινδύνους **συμπληρωματικούς** ως προς το σύστημα της κοινωνικής ασφάλισης (γήρατος, αναπηρίας, θανάτου, κτλ). Η Κύρια Σύνταξη συνεπώς είναι εκτός και παραμένει ως έχει (λόγω Σύντάγματος παραμένει κρατική υπόθεση). Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του Νόμου: "*η επαγγελματική - συμπληρωματική ασφάλιση είναι προαιρετική και ως προς τη ίδρυση...και ως προς την υπαγωγή των ασφαλισμένων*". (βλέπε ΕΔΩ). Ωστόσο, σε ορισμένα κράτη- μέλη της ΕΕ έχει επιτραπεί η λειτουργία της επαγγελματικής ασφάλισης και από τις **ιδιωτικές ασφαλιστικές επιχειρήσεις** με βάση το ειδικό καθεστώς που προβλέπει η ευρωπαϊκή Οδηγία (2003/41/ΕΚ άρθρο 4).

Το σύστημα χρηματοδότησης μπορεί να είναι το αναδιανεμητικό ή το κεφαλαιοποιητικό. Στις περιπτώσεις που τα ΤΕΑ χορηγούν συντάξεις τότε **το σύστημα χρηματοδότησης είναι αποκλειστικά και μόνο το κεφαλαιοποιητικό.**

Η ίδρυση ενός τέτοιου Ταμείου γίνεται κατόπιν σύνταξης ειδικού καταστατικού εισφορών και παροχών, σχετικής αναλογιστικής μελέτης, έγκρισης βιωσιμότητας από την Εθνική Αναλογιστική Αρχή και τελική αποδοχή και δημοσίευση σχετικής Υπουργικής Απόφασης. Επιπλέον τα Ταμεία υπόκεινται στον ετήσιο **έλεγχο της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής** και την **εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων**. Πρόσφατα μάλιστα ανατέθηκε η **εποπτεία των επενδύσεων τους** στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (βλέπε σχετικό άρθρο).

Όσον αφορά τα αποθεματικά: *"Η ασφαλιστική τοποθέτηση των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης γίνεται ως εξής: Ποσοστό **μέχρι 10%** των **τεχνικών αποθεματικών επενδύεται σε ακίνητα**, ποσοστό **μέχρι 70%** των **τεχνικών αποθεματικών επενδύεται σε μετοχές**, μεταβιβάσιμα αξιόγραφα εξομοιούμενα με μετοχές και σε ομολογίες εταιρειών σε αναγνωρισμένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στην Ελλάδα, σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και λοιπές χώρες της αλλοδαπής και ποσοστό **μέχρι 20%** των **τεχνικών αποθεματικών τους σε έντοκα γραμμάτια και τραπεζικές καταθέσεις**."*

Υπάρχει τέλος **ασάφεια για το φορολογικό καθεστώς**, δηλαδή για το αν εξαιρούνται της φορολόγησης οι εισφορές στα ΤΕΑ.

Σήμερα στην Ελλάδα λειτουργούν λιγότερα από δέκα (10) Ταμεία Προαιρετικής επαγγελματικής και τέσσερα (4) Ταμεία Υποχρεωτικής επαγγελματικής ασφάλισης. Τα προαιρετικής δε μπορούν να υπακαταστήσουν τους υπάρχοντες κλάδους ασφάλισης, συνεπώς μόνο επιπρόσθετα μπορούν να λειτουργήσουν. Και δεν πιστεύουμε ότι μπορεί να βρεθεί οποιοσδήποτε μηχανικός να επιλέξει να ασφαλιστεί επιπρόσθετα σε ένα ταμείο τη στιγμή που το 68% δε μπορεί να πληρώσει τις υφιστάμενες ληστρικές εισφορές. Τα υποχρεωτικά αποσπάστηκαν από το "Δημόσιο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης" και συγκροτήθηκαν με βάση το Ν3029. Αυτά είναι των: Προσωπικού Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων, Υπαλλήλων Εμπορίου Τροφίμων, Προσωπικού Εταιρειών Πετρελαιοειδών και Υπαλλήλων Φαρμακευτικών Εταιρειών.

Είναι ενδεικτικό ότι για τόσα χρόνια ο νόμος αυτός παρέμενε ουσιαστικά ανενεργός, αφού **κανείς δεν επιθυμούσε να συστήσει ένα μικρό ταμείο που αναγκαστικά θα έπαιζε σε κάθε είδους χρηματιστήρια αναλαμβάνοντας και τα ανάλογα ρίσκα προκειμένου να αυγατίζει τα έσοδά του**.

Με Απόφαση του υπουργού Εργασίας Γιάννη Βρούτση που δημοσιεύτηκε σε ΦΕΚ στις 15/10, το **νομικό πλαίσιο λειτουργίας των επαγγελματικών ταμείων επιχειρείται να ενοποιηθεί και να εναρμονιστεί με τις κυρίαρχες πολιτικές της Ε.Ε. και του ΟΟΣΑ**. Και αυτό, έχει ως αποτέλεσμα για παράδειγμα (πρόσφατο), την κατάργηση του αυτοδιοίκητου του ταμείου Φαρμακοϋπαλλήλων. Δηλαδή, τα ίδια άτομα που το ίδρυσαν, πλέον, δεν θα μπορούν να έχουν λόγο στις υποθέσεις του, καθώς όπως ρητά αναφέρει η Υπουργική Απόφαση **«μέλος του Δ.Σ. που ασκεί εκτελεστικά καθήκοντα δεν μπορεί ταυτόχρονα να είναι πρόεδρος, αντιπρόεδρος, γενικός γραμματέας ή μέλος Δ.Σ. συνδικαλιστικής οργάνωσης»**. Βλέπε σχετικά. Και αυτό γιατί είχε προηγηθεί απόφαση της προσωρινής διοίκησης να αποσύρει τα αποθεματικά του ασφαλιστικού ταμείου από την Τράπεζα της Ελλάδος (και άρα από τον κυβερνητικό έλεγχο. (πηγή))

Ποιά είναι η ουσία?

Σύμφωνα με την παραπάνω απόφαση:

*"Ο θεσμός της επαγγελματικής ασφάλισης βασίζεται και εξελίσσεται με σειρά ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών, οι οποίες δρομολογήθηκαν τα τελευταία χρόνια, όπως η **Λευκή Βίβλος για τις συντάξεις και η Πράσινη Βίβλος για τη μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση της ευρωπαϊκής οικονομίας**. Σε συνέχεια της Πράσινης Βίβλου, σκοπός των πρωτοβουλιών είναι η ενίσχυση της ικανότητας των Τ.Ε.Α. να επενδύουν σε στοιχεία ενεργητικού με μακροπρόθεσμα οικονομικά*

χαρακτηριστικά και η στήριξη της χρηματοδότησης βιώσιμης ανάπτυξης στην πραγματική οικονομία, καθώς και (1) η προάσπιση των δικαιωμάτων και συμφερόντων των ασφαλισμένων και συνταξιούχων αυτών από ανεπαρκή διαχείριση των ταμείων ή κακοδιαχείριση, (2) η διασφάλιση χρηστής διοίκησης και διαχείρισης των κινδύνων, (3) η παροχή σαφών και σχετικών πληροφοριών σε ασφαλισμένους και συνταξιούχους και (4) η εξασφάλιση των αναγκαίων εργαλείων στις Εποπτεύουσες Αρχές για την αποτελεσματική εποπτεία των Τ.Ε.Α. "

Είναι χαρακτηριστικό και απόλυτα ενδεικτικό των προθέσεων των κυβερνήσεων που νομοθέτησαν και υλοποιούν τις παραπάνω κατευθύνσεις ότι **πρώτιστα τους ενδιαφέρει να επενδύουν τις εισφορές των ασφαλισμένων για τη "στήριξη της χρηματοδότησης βιώσιμης ανάπτυξης στην πραγματική οικονομία"** και παρεπιπτόντως τα δικαιώματα των ασφαλισμένων. Πιο ωμά πραγματικά δε θα μπορούσαν να το πούνε.

Αυτή είναι η ουσία των προθέσεων που ποτέ δεν ομολογούνται ανοικτά, η πλήρης μετατροπή του ασφαλιστικού συστήματος σε κεφαλαιοποιητικό. Τα κεφαλαιοποιητικά συστήματα στηρίζονται στην κεφαλαιοποίηση των εισφορών (από όπου κι αν προέρχονται), δηλαδή από την **απόδοση της διαρκούς κυκλοφορίας αυτών των κεφαλαίων**. Το σύστημα επιδιώκει να καταστήσει τα κεφάλαια της ασφάλισης-σύνταξης αποδοτικά για την κερδοφορία του, μέσω της ανταγωνιστικής τους χρήσης και της ταχύτητας χρήσης τους. Αυτό βεβαίως σημαίνει εγκατάλειψη της αρχής της ισότητας εισοδήματος εργαζόμενων - συνταξιούχων και **σύνδεση της σύνταξης με την απόδοση των κεφαλαίων των εισφορών**, που οδηγεί θεωρητικά από το να χάσει ο συνταξιούχος τη σύνταξή του μέχρι να παίρνει σύνταξη μεγαλύτερη απ' ό,τι θα έπαιρνε με βάση το αναδιανεμητικό σύστημα (σε περίπτωση που τα κεφάλαια των εισφορών θα έχουν μεγάλες αποδόσεις). Το τελευταίο βεβαίως μοιάζει με τις προσδοκίες που έτρεφαν οι αποταμιευτές που αποφάσισαν να τζογάρουν (κεφαλαιοποιήσουν) τις οικονομίες τους και θα πραγματοποιηθεί, όσο πραγματοποιήθηκε και γι' αυτούς...Τα παραδείγματα του χρηματιστηρίου, των πρόσφατων κρίσεων, των ομολογιούχων είναι ενδεικτικά.

Σύντομη ιστορική παρένθεση: **"Τελικά, η "φούσκα Επρον" έσκασε στις 14 Σεπτεμβρίου 2001, τρεις ημέρες μετά το χτύπημα στους δίδυμους πύργους, οδηγώντας την εταιρεία σε χρεωκοπία. Οι χειρισμοί της εταιρείας έπληξαν και τους ίδιους τους εργαζομένους της, καθώς οι εισφορές τους για ασφαλιστική κάλυψη πήγαιναν στο μετοχικό κεφάλαιο, το οποίο κατέρρευσε στο χρηματιστήριο, με αποτέλεσμα να "τιναχθεί" το ασφαλιστικό και συνταξιοδοτικό τους πρόγραμμα "στον αέρα". Χιλιάδες υπαλλήλων και επενδυτών της Επρον έχασαν τις αποταμιεύσεις τους, τα κονδύλια για τις σπουδές των παιδιών τους και τις συντάξεις τους, όταν κατέρρευσε η εταιρεία. Οι ποικίλες ομάδες ενδιαφερομένων ακολούθησαν τη δικαστική οδό."** (Πηγή)

Φυσικά η μετάβαση σε συστήματα **πλήρους** κεφαλαιοποίησης ασφαλιστικών δικαιωμάτων είναι μια μακροχρόνια διαδικασία, που ακόμα κι αν προχωρήσει απρόσκοπτα, δεν είναι δυνατόν αυτό να πραγματοποιηθεί αν δεν περάσουν 30 χρόνια (μία γενιά ασφαλισμένων περίπου). Γι αυτό **το κράτος θα συνεχίσει να εγγυάται μια ελάχιστη σύνταξη των 360 € το μήνα** (με προοπτικές περαιτέρω μείωσης) ως **1ο πυλώνα μιας προνοιακού επιπέδου σύνταξης φτώχειας**, εξωθώντας όσους ελάχιστους μπορούν να το αντέξουν (τα μεσαία - ανώτερα δηλαδή κοινωνικά στρώματα και όσους ελάχιστους επιβιώσουν μέσω της εξόντωσης των υπολοίπων) στη συμμετοχή τους **σε ιδιωτικά-κεφαλαιοποιητικά σχήματα** ελπίζοντας στην ενδεχόμενη βελτίωση της σύνταξης τους.

Τα παραπάνω εξάλλου είχε προαναγγείλει από το βήμα του 3ου Συνεδρίου του Ελληνοαμερικανικού Εμπορικού Επιμελητηρίου (15.11.2013) ο διοικητής του ΙΚΑ Ροβ. Σπυρόπουλος.: **"Πρέπει να οικοδομήσουμε τις προϋποθέσεις συνύπαρξης των δημόσιων δομών Κοινωνικής Ασφάλισης με τα επαγγελματικά ταμεία"** είχε υποστηρίξει σε εκείνη την ημερίδα ο διοικητής του ΙΚΑ με στόχο τη δημιουργία ενός Εθνικού Φορέα Ασφάλισης, κύριας και επικυριαρχίας, για όλους.

Ξεδιπλώνοντας ολόκληρο το σχέδιο των τριών πυλώνων είχε επισημάνει: **Στον 1ο πυλώνα θα ανήκει η κύρια και η επικουρική ασφάλιση, στον 2ο η επαγγελματική ασφάλιση και στον 3ο η ιδιωτική ασφάλιση.** Το σχέδιο Βρούτση - τρόικας με την κατάργηση της αυτοτέλειας και τις συγχωνεύσεις επικουρικών και εφάπαξ στο ΙΚΑ πιθανότατα επιβεβαιώνει τα επόμενα βήματα.

Μόλις χθες μάλιστα επανήλθε "Ο Ροβέρτος Σπυρόπουλος έθεσε επίσης το ερώτημα μετατροπής ενός ταμείου κύριας ασφάλισης, όπως είναι το ΕΤΕΑ, στο οποίο ασφαρίζονται γιατροί, δικηγόροι και πολιτικοί μηχανικοί, **σε επαγγελματικό ταμείο ειδικού σκοπού**, θέλοντας να συμβάλει καθοριστικά στην ιδιωτικοποίηση της κοινωνικής ασφάλισης". Δε δίστασε μάλιστα να επεκτείνει τον κοινωνικό κανιβαλλισμό σε πρωτοφανή επίπεδα εξαγγέλοντας τη μετατροπή και της υγείας-ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης σε πλήρως ανταποδοτική, στερώντας την τελείως από την πλειοψηφία που αδυνατεί να πληρώσει τις δυσβάσταχτες εισφορές ή που βρίσκεται στην ανεργία.

Η αντίθεση συνεπώς στη μετατροπή κλάδων του ΤΣΜΕΔΕ (σήμερα) και ολόκληρου του Ταμείου πιθανά αύριο σε "επαγγελματικό ταμείο", είναι αντίθεση στην περαιτέρω προσπάθεια διάλυσης του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, όπως αυτή διαχρονικά εξελίσσεται. Από την κατάθεση των αποθεματικών των ταμείων με μηδενικό επιτόκιο (τις εποχές που αυτό ήταν διψήφιο) στην ΤΤΕ για τη χρηματοδότηση των "επενδύσεων" του κεφαλαίου, από τη συνεχή κλοπή των αποθεματικών μέσω δομημένων ομολόγων και χρηματιστηριακών προϊόντων, έως το "κούρεμα" του PSI που λήστεψε 16 από τα συνολικά 28 δις των αποθεματικών (τα 2 από τα 4 του ΤΣΜΕΔΕ) και τις επενδύσεις τύπου Attika Bank ("επένδυση" 430 εκατ. σημερινής αξίας 30 εκατ). Από τη συνεχή κλοπή των συντάξεων, τη διάλυση της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, έως τις συνεχείς ληστρικές αυξήσεις εισφορών που εξωθούν εκτός επαγγέλματος την πλειοψηφία των ασφαλισμένων. Από τα χρωστούμενα του κράτους και την κρατική συμμετοχή που καταργήθηκε, μέχρι τη νόμιμη και παράνομη εισφοροδιαφυγή της εργοδοσίας (μαύρη εργασία, ΔΠΥ, χαρίσματα χρεών κλπ).

Όσο σήμερα επιχειρούν να εμφανίσουν το **ψευτοδίλλημα "ή επαγγελματικό ταμείο ή ενοποίηση"** είναι όσοι είναι υπόλογοι γιατί με τη διοίκηση τους και με τις πολιτικές που στήριξαν και στηρίζουν, μας έφτασαν σε αυτή την κατάσταση ως εργαζόμενους και ως ταμείο. Είναι οι λαοί της κυβέρνησης και της τρόικας. **Να απορρίψουμε τις δήθεν επιλογές μεταξύ "Σκίλλας και Χάρυβδης" και να διεκδικήσουμε επιτέλους όσα μας στερούν.**

Παράρτημα: μερικά στοιχεία για το επικουρικό

Ο κλάδος δημιουργήθηκε για τους μετά το 1993 ασφαλισμένους με τον Ν2048/92 (οι νέοι ασφαλισμένοι συνεπώς καταβάλλουν εισφορά εξαρχής σε αυτόν). Ως ξεχωριστός κλάδος του ΤΣΜΕΔΕ συστάθηκε με τον Ν.3518/06. Η μηνιαία του εισφορά είναι 6% επί της ασφαλιστικής κατηγορίας του ασφαλισμένου (περίπου 42 € για την 1η και πλέον αυξάνεται σταδιακά). Για τους μισθωτούς αυτή επιμερίζεται 3% για τον εργαζόμενο και 3% για τον εργοδότη επί των μηνιαίων μεικτών αποδοχών. Στην περίπτωση των μισθωτών **κανείς δε μπορεί να εγγυηθεί ότι ο εργοδότης θα συναινέσει στη συνέχιση της καταβολής της εισφοράς του στο "επαγγελματικό ταμείο". Ο κλάδος ποτέ δεν είχε κρατική συμμετοχή**, από την ίδρυση του λειτουργούσε ανταποδοτικά και συνεπώς δε βρίσκεται υπό κρατική εγγύηση για το λόγο αυτό μάλιστα και οι "Ρήτρες μηδενικού ελλείματος". Η αναμενόμενη σύνταξη μέχρι σήμερα, για 35 έτη ασφάλισης, ανέρχεται στο 20% της αντίστοιχης κύριας σύνταξης. Όσοι βγαίνουν σήμερα στη σύνταξη (παλαιοί ασφαλισμένοι) έχοντας συμπληρώσει το ελάχιστο των 5 ετών παραμονής στον κλάδο και επειδή η ελάχιστη σύνταξη αντιστοιχεί στα 15 έτη λαμβάνουν 20% χ $(15/35) \chi 930 = 80$ € περίπου το μήνα.

Η αποτίμηση της μερίδας του την 31/7/2014 στο κοινό κεφάλαιο στην ΤΤΕ είναι 4.577.927 μερίδια με 24,16 τιμή μεριδίου, τρέχουσα αξία 110.618.287 € με τιμή κτίσης 245.713.422 (νάτο πάλι αυτό το PSI).

Τα ετήσια έσοδα είναι περίπου 80.000.000 € και οι ασφαλισμένοι του κλάδου τον Ιούλιο του 2014 είναι 91.090 (;). Η εισροή ασφαλισμένων στον κλάδο ακολουθεί την πτωτική πορεία γενικότερα του ΤΣΜΕΔΕ (από 4500 ετησίως στους περίπου 2000). Ο κλάδος δίνει αυτή τη στιγμή ελάχιστες συντάξεις λόγω μη θεμελίωσης δικαιώματος).

Πετρόπουλος Δημήτρης
12/11/2014